

VLOGA STARIH STARŠEV

Starši imate glavno vlogo v otrokovem življenju. Vendar pa ne moremo mimo dejstva, da imajo pomembno vlogo poleg vas tudi stari starši. Le-ti imajo, takoj za starši in vzgojitelji v vrtcu, najpomembnejši vzgojni vpliv v prvih letih otrokovega življenja. Njihova pomoč je nepogrešljiva, neprecenljivi pa so tudi zaradi svojih izkušenj. Z rojstvom otroka in vzgojo se lahko vaša vez z vašimi starši poglobi, lahko pa pride tudi do neprijetnih konfliktov.

Vloga starih staršev se je dandanes močno spremenila. O tem piše Bogdan Žorž v svoji knjigi *Stari starši in njihovo vzgojno poslanstvo*, kjer pravi, da imajo stari starši pomembno vlogo v družini in družbi. Če je njihova vloga okrnjena, trpijo škodo mnogi, saj so starši prikrajšani za aktivnega sodelavca, vnuki pa so prikrajšani za »nenadomestljiv vir osebnega zorenja in zdravega odraščanja«. Tradicionalna vloga starega starševstva skoraj da ni več mogoča, saj je tako socialno, psihološka in ekonomska vzgojna usmeritev zadnja desetletja skoraj da odstranila stare starše iz živega sožitja z mlajšima generacijama. Žorž pravi, da so spremembe v načinu življenja in sožitja tako velike, da je težko loviti ravnotežje med primerno vlogo in vključenost starih staršev v življenje otrok in vnukov ter potrebo po samostojnosti in individualizaciji vsakega posameznika in družine.

Vzajemni odnos ali konflikti?

Ko otroci odidejo in si ustvarijo samostojno življenje, pri njihovih starših nastane t.i. **sindrom praznega gnezda**. Vnuki jim tako omogočijo novo vez z njihovimi otroki. Vendar je naloga starih staršev zdaj drugačna. Niso glavni nosilci pri vzgoji, lahko pa so pomočniki staršem, varuhi in varno pribežališče za vnuke ter jim predstavljajo tudi pomemben vzgled.

Ta nova vez lahko izboljša njihov odnos med starši in starimi starši, lahko pa prinese konflikte, če stari starši iščejo mesto in potrditev zase preko kritike. Pogosto nastanejo problemi, kadar mladi starši ne želijo nasveta starih staršev, kadar se ti pretirano vtikajo v vzgojo ali pa v času varstva otroka ignorirajo načela in stališča staršev glede vzgoje, prehrane in ravnanja z otrokom. Načela glede tega, kaj je najboljšo za otroka, se zaradi hitro razvijajoče znanosti spreminjajo in so čisto drugačna kot včasih, ko so nas vzgajali naši starši. Zavedati se moramo, da so tudi stari starši večkrat v dvomu, ali naj vzgojno posredujejo ali ne, sploh če je komunikacija med starši in starimi starši pomanjkljiva. Mladi starši so lahko pri vprašanih vzgoje zmedeni, poleg tega pa se morajo večkrat ukvarjati in pregovarjati še s starimi starši, ki imajo glede vzgoje popolnoma drugačna stališča. Tako se med njimi velikokrat namesto vzajemnega razumevanja in pomoči vzpostavi tekmovalen in sovražen odnos. Pomembno je, da starši poskušate starim staršem povedati, kaj se vam zdi najboljšo za vašega otroka in utemeljite, zakaj se vam zdi to pomembno. Kar se tiče konfliktov s taščo in tastom je najslabše, da se sami prepirate z njimi. Na tak način boste težko kaj dosegli, vaš partner pa se bo počutil razdvojenega med vami in svojimi starši. Najbolj zaleže, da se poskušate doma s partnerjem čimbolj uskladiti v vajinih mnenjih in da vsak izmed staršev ureja konflikte zgolj v odnosu s svojimi starši. Pomembno je tudi, da pred starimi starši zakonca delujeta enotno in složno, četudi preživljata težje obdobje, saj se v tem primeru stari starši ne bodo čutili dolžne, da poskrbijo za otroke, in jima bodo lažje zaupali, da lahko sama rešujeta svoje težave.

Tipi starih staršev

Glede na odnos do staršev in vnučkov stare starše lahko razdelimo:

- **Formalne stare starše** – to je takrat, ko se stari starši veselijo svojih vnukov in se zanje zanimajo, se pa izogibajo vtikanju v njihovo vzgojo.
- Staro starševstvo, kjer je le to mišljeno kot neke vrste **zabava**. Z vnuki imajo igrive in neformalne odnose, pravzaprav jih smatrajo že kar kot igrače.
- **Nadomestni starši** so tisti stari starši, ki prevzemajo redno varstvo vnukov in to za njih predstavlja obvezo. Začnejo živeti za vnuke in se nemalokrat v vzgojo tudi »vtaknejo«. Lahko zapadejo v kritiziranje, skušajo popravljati lastne napake, ki so jih zagrešili sami kot starši. Lahko so pretirano ustrezljivi in pozabijo na svoje lastne potrebe in želje.
- **Oddaljeni stari starši** so tisti, ki so prisotni na formalnih praznovanjih imajo pa le malo stika s svojimi vnuki. Lahko jih označimo kot tujce svojim otrokom in vnukom. Ponavadi je za slednje vzrok v konfliktnem odnosu starih staršev (ali enega izmed njih) do svojega otroka ali njegovega partnerja.

Stari starši so v mnogih pogledih neprecenljivi, vse dokler upoštevajo otrokove starše. Tako so lahko v veliko pomoč in oporo staršem. Tako lahko dajo svojim vnukom veliko lepih sporočil in občutij, saj so vez med preteklostjo in prihodnostjo.

Pripravila: svetovalna delavka Sergeja Hudolin, univ. dipl. psih.